

Tussentijdse evaluatie missies

en

Security Sector Reform en Development activiteiten

2011

16 mei 2012

Afkortingenlijst

ACOTA	-	African Contingency and Training Assistance
AMA	-	Agreement on Movement and Access
AMIS	-	African Union Mission in Sudan
AU	-	African Union
CAR	-	Centraal Afrikaanse Republiek
CIMIC	-	Civil Military Cooperation
CFSP	-	Common Foreign and Security Policy
COPPS	-	Co-ordinating Office for Palestinian Police Support
CPP	-	Counter Piracy Programme
DCOS	-	Deputy Chief of Staff
DRC	-	Democratic Republic of Congo
ECOWAS	-	Economic Community of West African States
EMP	-	Ecole de Maintien de la Paix
EUBAM	-	European Union Border Assistance Mission
EUFOR	-	European Union Force
EULEX	-	European Union Rule of Law Mission
EUNAVFOR	-	EU Naval Force
EUPM	-	European Union Police Mission
EUPOL	-	European Union Police Mission
EUSEC	-	European Union Security Mission
FARDC	-	Forces Armées de République Démocratique du Congo
FOM	-	Freedom of Movement
GPM	-	Geïntegreerde PolitietrainingsMissie
HGIS	-	Homogene Groep Internationale Samenwerking
HQ	-	HeadQuarters
IiK	-	Institutions in Kosovo
KFOR	-	Kosovo Force
KP	-	Kosovo Police
LvA	-	Lijst van Afkortingen
MOU	-	Memorandum of Understanding
NTM-A	-	NATO Training Mission in Afghanistan
NTM-I	-	NATO Training Mission in Iraq
PA	-	Palestinian Authority
PA	-	Police Advisor
OGG	-	Observer Group Golan
OGL	-	Observer Group Lebanon
ORF	-	Operational Reserve Forces
OUP	-	Operation Unified Protector
SSD	-	Security Sector Development
SSR	-	Security Sector Reform
UNAMID	-	United Nations/African Union Mission in Darfur
UNDOF	-	United Nations Disengagement Observer Force
UNIFIL	-	United Nations Interim Force in Lebanon
UNMIS	-	United Nations Mission in Sudan
UNMO	-	United Nations Military Observer
UNODC	-	United Nations Office on Drugs and Crime
UNSMIS	-	United Nations Supervision Mission in Syria
UNTSO	-	United Nations Truce Supervision Organization
USSC	-	United States Security Coordinator

Inhoud

1	INLEIDING	7
1.1	Algemeen.....	7
1.2	Structuur	7
1.3	Regionaal overzicht	8
2	BALKAN	12
2.1	Kosovo Force (KFOR)	12
2.2	European Union Rule of Law Mission Kosovo (EULEX Kosovo).....	13
3	AFRIKA	16
3.1	UN/AU Mission in Darfur (UNAMID)	16
3.2	UNODC CPP (standplaats Nairobi)	17
3.3	SSR Mali	18
3.4	SSD Burundi.....	19
3.5	EUSEC in de Democratische Republiek Congo	21
4	MIDDEN OOSTEN	25
4.1	NATO Training Mission in Iraq (NTM-I).....	25
4.2	European Union Border Assistance Mission (EUBAM) Rafah	26
4.3	UN Truce Supervision Organization (UNTSO)	27
4.4	United States Security Coordinator (USSC)	28
5	FINANCIËEL	32
6	SLOTBESCHOUWING	35

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

Deze tussentijdse evaluatie wordt u aangeboden op basis van het Toetsingskader 2009. Daarin is opgenomen dat het parlement elke derde woensdag van mei kan beschikken over een evaluatie van de lopende operaties waaraan Nederlandse militaire eenheden deelnemen. Naast operaties beschouwt deze evaluatie ook enkele (civiele) *Security Sector Reform / Security Sector Development (SSR/SSD)* activiteiten waaraan tevens militairen deelnemen.

Deze tussentijdse evaluatie, die het jaar 2011 betreft, behandelt missies met relatief kleinschalige Nederlandse bijdragen. De geïntegreerde politietrainingsmissie (GPM) in Kunduz en de elkaar opvolgende antipiraterijoperaties rond Somalië komen afzonderlijk aan de orde. Over de GPM ontving de Kamer recentelijk een "stand van zaken-brief"¹. Een afzonderlijke tussentijdse evaluatie van deze missie (periode 2011-2012) zal voor mei 2013 worden opgemaakt. Gezien het geïntegreerde karakter van de GPM zal die tussentijdse evaluatie ook de Nederlandse bijdrage in de *European Police Mission in Afghanistan (EUPOL)* omvatten. Over de Nederlandse bijdragen aan de antipiraterijoperaties *Atalanta* en *Ocean Shield* informeert de regering de Kamer door middel van opeenvolgende eindevaluaties.²

Dit jaar heeft Nederland zijn bijdrage aan enkele missies en activiteiten beëindigd. Over die missies³ zijn separate eindevaluaties opgesteld die de Kamer reeds heeft ontvangen of die de Kamer op korte termijn zullen toegaan. In andere gevallen bevat deze tussentijdse evaluatie de laatste bijdrage over die inzet.⁴

De bijdragen van individuele militairen die als liaison zijn geplaatst te Tampa (*Netherlands Liaison Team Central Command*), Bahrein (*Netherlands Liaison Team Combined Forces Maritime Component Command*) en de participatie in de staven van diverse antipiraterijoperaties zijn geen missies in de zin van het Toetsingskader 2009 en komen in deze tussentijdse evaluatie niet aan de orde.

1.2 Structuur

Deze tussentijdse evaluatie beschouwt per regio afzonderlijke missies en SSR/SSD-activiteiten. Allereerst wordt de inzet in algemene termen geschetst. Daarna beschrijft dit document per missie of activiteit de rechtsgrond en het mandaat die ten grondslag liggen aan de missie en de Nederlandse bijdrage. Per gebied volgen dan de behaalde resultaten en toekomstige ontwikkelingen. De evaluatie sluit af met een overkoepelend financieel overzicht en de slotbeschouwing.

Om in de evaluatie een zo concreet mogelijk beeld te geven van de inzet zijn op verschillende plaatsen kaders toegevoegd met daarin voorbeelden van activiteiten en uitspraken van degenen die werkzaam waren of zijn in de betreffende missie.

¹ TK 27925 nr. 459 d.d. 2 april 2012

² TK 32706 nr. 26 d.d. 16 maart 2012

³ *United Nations Mission in Sudan (UNMIS)*, *European Union Force (EUFOR) Althea / European Union Police Mission (EUPM)* en *Operation Unified Protector (OUP)*.

⁴ *Nato Training Mission in Iraq (NTM-I)* en *European Union Security Mission in the Democratic Republic Congo (EUSEC-DRC)*.

1.3 Regionaal overzicht

BALKAN

Vanwege de geografische nabijheid en het explosieve verleden van de Westelijke Balkan heeft Nederland (en Europa) baat bij een stabiele en welvarende Balkanregio. Na de oorlogen in Kroatië, Bosnië-Herzegovina en Kosovo die volgden op het uiteenvallen van Joegoslavië heeft de internationale gemeenschap zich met een combinatie van diplomatieke, militaire en ontwikkelingssamenwerkingmiddelen ingespannen om de stabiliteit, de wederopbouw en het EU-perspectief van de regio te bevorderen. Ook Nederland heeft in die periode een geïntegreerd beleid gevoerd met de inzet van ontwikkelingsgeld (circa EUR 335 miljoen in de periode 2004-2008) en via de deelname van vele Nederlandse militairen en politiemensen aan verschillende missies van de NAVO en de EU in de regio. Het Nederlandse ontwikkelingssamenwerkingsprogramma is vrijwel geheel uitgefaseerd, met uitzondering van enkele instrumenten gericht op de ontwikkeling van de private sector alsmede de Srebrenica-gelden. De aanwezigheid van Nederlandse militairen in de regio is, mede door de verbeterde veiligheidssituatie, fors gereduceerd.

In 2011 is de Nederlandse bijdrage aan het executieve mandaat van de militaire missie EUFOR Althea en aan de politiemissie EUPM in Bosnië-Herzegovina stopgezet. EUFOR Althea wordt in 2012 omgevormd en verkleind. De overgangperiode wordt gebruikt om de activiteiten zorgvuldig te voltooien dan wel over te dragen aan de EU speciale vertegenwoordiger in Bosnië-Herzegovina. De Nederlandse bijdrage aan het trainingsgedeelte van de missie EUFOR Althea wordt in 2012 met maximaal vijf trainers voortgezet. Deze bijdrage wordt separaat geëvalueerd en maakt dus geen deel uit van deze evaluatie. De inzet van de EU en de NAVO op de Balkan, zoals de *European Union Rule of Law Mission* (EULEX) en *Kosovo Force* (KFOR), richt zich nu meer dan voorheen op de mogelijke toenadering van de landen in de regio tot Euro-Atlantische structuren.

AFRIKA

De Nederlandse regering hanteert een geïntegreerde benadering in het buitenlands beleid ten aanzien van conflictgebieden en fragiele staten. Dit betekent dat ook in Afrika een middelen complementair worden ingezet om vrede, veiligheid en ontwikkeling te bevorderen. De basis hiervoor ligt in het regeerakkoord en in de brief aan Uw Kamer over de regionale benadering binnen ontwikkelingssamenwerking van eind 2011⁵. Eerder ontving de Kamer notities als "Afrika: Sterke Mensen, Zwakke Staten" uit 2004, de notitie "Wederopbouw Na Gewapend Conflict" uit 2005 en de notitie "Veiligheid en Ontwikkeling in Fragiele staten" uit 2008. Daarnaast streeft de regering ernaar versplintering te voorkomen en inzet te richten op die landen en missies waar Nederland een toegevoegde waarde heeft. De VN-missie UNMIS in Sudan liep af op 9 juli 2011, toen de onafhankelijkheid van Zuid Sudan een feit werd. Met de resterende en nieuwe bijdragen blijft Nederland inzetten op het bevorderen van vrede, veiligheid en ontwikkeling in Afrika, door gerichte inbreng van hoog gekwalificeerd personeel in de voor Nederland meest relevante missies.

MIDDEN-OOSTEN

De situatie in het Midden-Oosten blijft fragiel. Dit werd 2011 nog eens onderstreept door de onrust in de Arabische regio. Bevordering van stabiliteit en veiligheid in het Midden-Oosten door de internationale gemeenschap blijft daarom van groot belang. Ter ondersteuning van het Midden-Oosten vredesproces (MOVP) nam Nederland in 2011 deel aan de EU *Border Assistance Mission in Rafah* (EUBAM Rafah) en de missie van de *United States Security Coordinator* (USSC). De versterking van de

⁵ TK 32605 nr 62 d.d. 17 november 2011

veiligheidssector in de Palestijnse Gebieden is een belangrijke voorwaarde voor een duurzame twee-statenoplossing. Ook nam Nederland deel aan de *United Nations Truce Supervision Organisation* (UNTSO). Ter versterking van de veiligheidssector in Irak zijn in 2011 militairen uitgezonden naar de *NATO Training Mission in Iraq* (NTM-I). Op 12 december 2011 besloot de Noord Atlantische Raad tot de beëindiging van NTM-I per eind 2011. Deze rapportage besteed voor de laatste maal aandacht aan deze inzet.

AZIE

In augustus 2011 is begonnen met de ontplooiing van de geïntegreerde politietraining missie (GPM) in Afghanistan. Versterking van EUPOL maakt een belangrijk deel van deze missie uit. De Kamer is met diverse brieven geïnformeerd over de voorbereiding en voortgang van de Nederlandse bijdrage aan de *NATO Training Mission in Afghanistan* (NTM-A) en EUPOL Afghanistan. De evaluatie van de bijdrage aan NTM-A en EUPOL Afghanistan zal vanaf nu worden meegenomen in die van de GPM en niet langer, zoals in voorgaande jaren, onderdeel zijn van de tussentijdse evaluatie van missies.

SSR en SSD

Ontwikkeling en hervorming van de veiligheidssector spelen een belangrijke rol in het internationale beleid van de Nederlandse regering. Het uitgangspunt dat veiligheid en stabiliteit noodzakelijk zijn voor duurzame ontwikkeling en vice-versa is daarbij nog steeds leidend. Omdat de veiligheidssector bestaat uit verschillende disciplines is samenwerking tussen verschillende departementen noodzakelijk. De Nederlandse geïntegreerde benadering draagt bij aan een meer effectieve inzet in internationale missies. Bij een groot deel van de missies waaraan de Nederlandse krijgsmacht het afgelopen jaar een bijdrage leverde, spelen SSR en SSD een belangrijke rol. Logischerwijs ligt de klemtoon hierbij op de ontwikkeling van de defensiesector. Ook wordt er in missies waaraan Nederland bijdraagt gewerkt in de politie- en justitiesector, alsmede in programma's voor de bredere rechtsstaatontwikkeling.

2 BALKAN

2.1 Kosovo Force (KFOR)

Rechtsgrond en mandaat.

Het mandaat van de NAVO-operatie *Kosovo Force* (KFOR) vloeit voort uit de VN Veiligheidsraadresolutie 1244 van 10 juni 1999, die geldig is totdat de Veiligheidsraad deze intrekt. De kern van de missie van KFOR is het creëren en het in stand houden van een veilige en stabiele omgeving in Kosovo. Hieronder valt onder andere het waarborgen van *Freedom of Movement* (FOM). Daarnaast ondersteunt KFOR de *Institutions in Kosovo* (IiK) en de civiele internationale vertegenwoordigingen in het land. In geval van onrust treden de *Kosovo Police* (KP) en *European Rule of Law Mission Kosovo* (EULEX) op als *first responder* respectievelijk *second responder*. KFOR heeft de rol van *third responder*. In november 2010 besloot de regering de bijdrage te verlengen tot oktober 2011.⁶ Ook in november 2011 besloot zij deze wederom te verlengen, nu tot oktober 2012.⁷

Nederlandse bijdrage.

Nederland leverde in 2011 aanvankelijk vier en vanaf september 2011 nog drie militairen aan *Headquarters* (HQ) KFOR, twee functionarissen aan de *National Intelligence Cell* en twee aan het *National Support Element* (tevens ter ondersteuning van het Nederlandse EULEX detachement). De gehele KFOR-sterkte bedroeg in 2011 gemiddeld 8500 militairen.

Melding van een Nederlander uit de missie:

“Ons belangrijkste onderzoek betrof de diefstal van een deel van de loden dakbedekking van een Servisch Orthodoxe kerk, een zaak die in de Veiligheidsraad van de VN is besproken. Ook was er een onderzoek naar het in brand steken van de meest noordelijke Kosovaarse grenspost met Servië door een woedende menigte.”

EVALUATIE.

Resultaat.

Begin 2011 is een tweede stap gezet in de gefaseerde reductie van KFOR. De omvang van de missie werd teruggebracht van 10.000 naar ruim 5.000 militairen. De eerdere positieve ontwikkelingen in het land waren de aanleiding voor deze reductie. Medio 2011 liep in het noorden van het land de spanning echter flink op. Dit gebeurde nadat vanuit Pristina speciale politie-eenheden naar de grensovergangen tussen Kosovo en Servië werden gestuurd om op die locaties de in de *Belgrade – Pristina Dialogue* gemaakte douaneafspraken af te dwingen. Dat leidde bij de Kosovo-Serviërs in het Noorden van het land tot veel weerstand. De desbetreffende grensovergangen en diverse toegangswegen werden geblokkeerd.

⁶ TK 28676 nr. 117 d.d. 10 november 2010

⁷ TK 28676 nr. 141 d.d. 5 december 2011

Dit heeft enkele keren tot gewelddadige confrontaties geleid, waarbij gewonden vielen. De situatie is de rest van het jaar gespannen gebleven maar KFOR heeft de rust kunnen bewaren. Aangezien de *Kosovo Police* en EULEX niet in staat bleken om in het noorden effectief als *First* respectievelijk *Second Responder* op te treden werd KFOR met die taak belast. De toegenomen spanning en de bijkomende werklast maakte de inzet van de *Operational Reserve Forces* (ORF) voor de westelijke Balkan noodzakelijk. De ORF zal in ieder geval nog tot de zomer van 2012 in het noorden van Kosovo blijven. Het concept van deze ORF heeft zich met deze inzet bewezen. Het merendeel van de eerder door de Kosovo-Serviërs opgeworpen wegblokkades is inmiddels door hen zelf weer verwijderd. Niet alle Kosovo-Serviërs zijn het daarmee eens en blijven alternatieve blokkades opwerpen. KFOR is in staat gebleken om een oncontroleerbare escalatie van de spanningen te voorkomen en is daarmee van grote waarde gebleken. KFOR heeft in deze onrustige periode nauw samengewerkt met EULEX. Dit is niet alleen de veiligheid in Kosovo ten goede gekomen, maar heeft ook op de effectiviteit van de inspanningen van internationale gemeenschap in Kosovo bevorderd. De Nederlandse bijdrage in KFOR was beperkt in omvang, de werkzaamheden van de Nederlanders komen daarom slechts in bescheiden mate tot uitdrukking in de missieresultaten.

Toekomst.

KFOR zal, met een extra eenheid, ondersteuning bieden bij de aanstaande verkiezingen. De gefaseerde reductie van KFOR naar een zogenoemde *Deterrence Presence* (van 15.000 naar 2.500 man) verloopt via drie "Gates". Besluiten ter zake worden genomen op basis van zorgvuldige inschatting van de politieke en veiligheidssituatie geschieden. Reductie van KFOR naar Gate 3 is door de fragiele politieke situatie en de veiligheidssituatie in het noorden van Kosovo in 2011 niet aan de orde geweest. In de zomer van 2012 wordt weer bezien of de tijd er rijp voor is. Op het moment dat het besluitvormingsproces over Gate 3 start, zal worden bezien of, en zo ja hoe, Nederland in die fase aan KFOR zal bijdragen.

2.2 European Union Rule of Law Mission Kosovo (EULEX Kosovo)

Rechtsgrond en mandaat.

De missie vindt haar rechtsgrondslag en mandaat in VN Veiligheidsraad Resolutie 1244 van 10 juni 1999. Op 7 juni 2010 besloot de Nederlandse regering de bijdrage te verlengen tot 14 juni 2012.⁸ Met het EU Raadsbesluit 2010/322/CFSP van 8 juni 2010 is het mandaat tot 14 juni 2012 verlengd.

De EU missie EULEX Kosovo heeft tot doel het bestuur, de politie, justitie en de douane van Kosovo te ondersteunen om zo een bijdrage te leveren aan de bestendiging van de regionale vrede, veiligheid en stabiliteit en aan de ontwikkeling van duurzame, democratische lokale instellingen.

Nederlandse bijdrage.

Nederland draagt met 40 tot 60 functionarissen aan de missie bij. Gedurende 2011 was de omvang van de bijdrage gemiddeld ongeveer 48 functionarissen. Naast personeel van de Koninklijke Marechaussee (maximaal twintig militairen) bestond de Nederlandse bijdrage uit politiefunctionarissen, experts van justitie (waaronder twee rechters) en een aantal adviseurs uit de "Civiele Missies – pool" van Buitenlandse Zaken. Het personeel van de KMar werd in 2011 nagenoeg geheel ingezet in het noorden van Kosovo en was daar in hoofdzaak actief op de grensovergangen *Gate 1* en *DOG 31* op de *Administrative Boundary Line* tussen Servië en Kosovo. De totale sterkte van EULEX bedroeg in 2011 zo'n 1400 functionarissen.

⁸ TK 21501-02 nr. 970 d.d. 7 juni 2010

Werkzaamheden van een Nederlander in de missie:

In Kosovo is een Nederlandse medewerkster bij EULEX te werk gesteld bij een afdeling die zich in het bijzonder richt op het adviseren van de Kosovaarse politie op het gebied van huiselijk geweld en kindermisbruik. In korte tijd heeft zij zich weten op te werken van medewerker (één van de internationals) tot (plaatsvervangend) hoofd van de afdeling. Zij adviseert diverse afdelingen van de politie in Kosovo over gelijke rechten, huiselijk geweld, kindermisbruik, opvang, aangifte opnemen en dergelijke. De Nederlandse werkt hiertoe nauw samen met alle partners in dit traject en NGO's zoals Unicef.

Het project behelst het inrichten van verhoorstudio's (huiskamers) voor kinderen; het oprichten van een aantal woningen die in Nederland bekend staan als "Blijf van mijn Lijf" huizen en het trainen van de politie in het opnemen van aangiften op het gebied van huiselijk geweld en kindermisbruik. Dit project is succesvol verlopen en is in de afrondende fase. Een aantal blijf van mijn lijf huizen is in gebruik genomen, verhoorstudio's voor het verhoor van slachtoffers en kinderen zijn ingericht en training is gegeven aan de Kosovaarse politie over het opnemen van aangiftes en omgang met huiselijk geweld en kindermisbruik.

EVALUATIE.

Resultaat.

Sinds het begin van de missie is veel energie gestoken in werkzaamheden op het gebied van "*monitoring, mentoring, advising*" van de douane, politie en justitie. Kosovo heeft in 2011, volgens de Europese Commissie, evenwel maar weinig vooruitgang geboekt met de opbouw van een rechtsstaat. De rechtstaat is nog onvoldoende ontwikkeld en er blijven inspanningen nodig om corruptie en georganiseerde misdaad aan te pakken. Inmenging door lokale politici in het rechtssysteem blijft problematisch.

De door de EU gefaciliteerde dialoog tussen Belgrado en Pristina is in maart 2011 gestart met als doel wederzijdse aanvaardbare oplossingen te vinden voor diverse praktische problemen. Begin juli 2011 is er een deelakkoord gesloten op drie gebieden: vrij verkeer van personen en goederen, documenten burgerlijke stand en universiteitsdiploma's.

De missie EULEX opereert in een complexe politieke werkelijkheid met grote spanningen tussen de verschillende etnische bevolkingsgroepen. Vijf lidstaten van de EU erkennen Kosovo niet als zelfstandige staat. De bijdragen van de Nederlanders zijn direct relevant voor de lokale bevolking. Marechaussee's aan de grensovergangen droegen rechtstreeks bij aan het voorkomen van escalaties.

Een deel van de behaalde resultaten:

Totaal zijn ongeveer 120 vonnissen uitgesproken.
Zeventien daarvan hadden betrekking op corruptie.
Eind 2011 waren er ongeveer 50 lopende corruptieonderzoeken.

Voorbeelden:

In mei 2011 werden acht personen schuldig bevonden aan corruptie, zijn kregen gevangenisstraffen tot en met vijf jaar. Deze zaak had betrekking op onregelmatigheden binnen de *Credit Bank of Pristina* die werden geconstateerd in 2006. Dit toont aan hoe lang gecompliceerde zaken kunnen duren.

Eind 2011 liepen er corruptieonderzoeken door openbaar aanklagers van EULEX binnen het ministerie van Gezondheid, het ministerie van Transport en Telecommunicatie, Kosovo Politie en het Kosovo Postbedrijf PTK (een van de grootste publieke bedrijven in Kosovo).

Toekomst.

In 2012 zal EULEX grondig worden gereorganiseerd. In het zuiden van Kosovo (ten zuiden van de rivier Ibar) zal de missie voor de pijlers douane en politie sterk worden verkleind. De justitiepijler is daar nog zwak en daarom zal in dat gebied worden ingezet op capaciteitsopbouw. De hoofdaandacht zal zich richten op het noorden van Kosovo. Daar zal de aanwezigheid toenemen, waarvoor onder meer vrijkomende capaciteiten uit het Zuiden zullen worden gebruikt. In totaal zal de missie met een derde in omvang afnemen.

De EU gaat het mandaat van EULEX met twee jaar verlengen tot 14 juni 2014. De Kamer wordt separaat geïnformeerd over de voortzetting van de Nederlandse bijdrage aan de missie na 14 juni 2012.

3 AFRIKA

3.1 UN/AU Mission in Darfur (UNAMID)

Rechtsgrond en mandaat.

De rechtsgrondslag voor UNAMID ligt vast in VN-Veiligheidsraadresolutie 1769 van 31 juli 2007. Met resolutie 1935 is deze verlengd tot 31 juli 2012. De taak van UNAMID is het beschermen van de burgerbevolking in het gebied, het bijdragen aan de veiligheid ten behoeve van de levering van humanitaire hulp, het monitoren en verifiëren van de vredesovereenkomsten, het ondersteunen van het politieke proces, het bevorderen van de mensenrechten en het monitoren van de situatie aan de grenzen met Tsjaad en de Centraal Afrikaanse Republiek. UNAMID ondersteunt waar mogelijk het vredesproces in Darfur via logistieke bijdragen. UNAMID is de opvolger van een waarnemingsmissie van de Afrikaanse Unie, *African Union Mission in Sudan (AMIS)*, die toezicht hield op een wapenstilstand tussen Sudanese regeringstroepen en enkele rebellenbewegingen. Vanaf 31 december 2007 is de gezamenlijke VN/AU-missie UNAMID in de plaats gekomen van AMIS.

Nederlandse bijdrage.

De Nederlandse bijdrage bestond in 2011 uit twee stafofficieren. Deze richtten zich op de planning en het monitoren van de logistieke ondersteuning van de missie. Zij waren werkzaam als *Senior Staff Officer Logistic Plans* binnen de J5 (planningsectie) en *Staff Officer Operations* in het *Joint Logistic Operations Centre* op het UNAMID-hoofdkwartier te El Fasher, Darfur. De Sudanese regering verhoogde nog steeds de afhandeling van visumaanvragen van militairen uit Westerse landen. In de tweede helft van 2011 hebben daardoor geen Nederlandse militairen deelgenomen aan UNAMID. Voor UNAMID waren, eind 2011, meer dan 23.000 militairen en civiele experts werkzaam.

EVALUATIE.

Resultaat.

UNAMID bereikt, ondanks alle inspanningen van de deelnemende landen, maar moeizaam resultaat. De missie kampt met grote uitdagingen die de uitvoering van het mandaat belemmeren. De regering in Khartoum legt regelmatig restricties op aan UNAMID-medewerkers en belet hen de toegang tot sommige gebieden. Sommige materieeltransporten worden opzettelijk vertraagd. De dreiging voor UNAMID- en humanitair personeel is nog steeds groot. Betrokken landen en organisaties kaarten deze problemen met grote regelmaat aan bij de Sudanese autoriteiten. UNAMID kan de haar opgedragen taken niet goed uitvoeren, de Nederlandse bijdrage aan het totale effect van de missie kon mede vanwege de hierboven beschreven omstandigheden slechts minimaal zijn, en was in de tweede helft van 2011 nihil.

Toekomst.

De VN Veiligheidsraad heeft op 31 juli 2011 besloten tot een verlenging van het huidige mandaat van UNAMID. Het kabinet heeft op 4 maart 2011 de VN meegedeeld de bestaande Nederlandse bijdrage aan UNAMID met 12 maanden te verlengen tot 31 maart 2012.⁹ Het kabinet heeft inmiddels besloten de bijdrage te verlengen tot 31 juni 2012, waarna het voornemens is deze bijdrage te beëindigen.

⁹ TK 29521 nr. 162 d.d. 4 maart 2011

3.2 UNODC CPP (standplaats Nairobi)

Rechtsgrond en mandaat.

In het voorjaar van 2010 heeft het *United Nations Office on Drugs and Crime* (UNODC) Nederland verzocht een *Police Advisor* (PA) te leveren. De werkzaamheden van de PA vinden plaats binnen het *Counter Piracy Programme* (CPP) dat opereert vanuit het regionale kantoor voor Oost-Afrika van UNODC in Nairobi.

Het UNODC CPP richt zich in de regio Oost-Afrika onder meer op het versterken van de justitiële capaciteiten in de landen in de regio die bereid zijn een bijdrage te leveren aan de berechting van piraterijverdachten en daartoe een overdrachtsovereenkomst met de EU hebben gesloten of op korte termijn gaan sluiten. De werkzaamheden binnen het programma richten zich op vier hoofdaandachtsgebieden: rechtshandhaving, berechting, rechtbanken en detentiecapaciteit met inbegrip van repatriëring. Het programma wordt gefinancierd door verschillende internationale donoren, zoals de EU, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, de Verenigde Staten en Nederland. Het CPP richt zich voornamelijk op Kenia, de Seychellen, Mauritius en Somalië.

Nederlandse bijdrage.

De Nederlandse bijdrage bestond voor het grootste deel van 2011 uit één functionaris. Eind 2011 werd de Nederlandse bijdrage uitgebreid met een civiele politiefunctionaris met het oog op het in kaart brengen en eventueel verstoren van aan piraterij gerelateerde financiële stromen. De eerstgenoemde Nederlander in de missie richtte zich op het versterken van het politieapparaat in de landen in de regio op terrein van berechting van piraten. Deze functie versterkte bovendien de informatiepositie van Nederland met betrekking tot piraterijbestrijding in de Hoorn van Afrika. De Nederlandse bijdrage wordt vanuit het Stabiliteitsfonds gefinancierd en is medio 2011 met één jaar verlengd tot 29 mei 2012. Tevens leverde Nederland een financiële bijdrage aan het CPP.

Nader overzicht van projecten:

Repatriëring na detentie: coördineren van de repatriëring van Somaliërs van Kenia, de Malediven en Seychellen naar Puntland in samenwerking met het *United Nations Office on Drugs and Crime Regional Office for South Asia*, die op enigerlei wijze betrokken waren, als getuige, verdachte, veroordeelde of anderszins, bij aanklachten op grond van piraterij.

Capaciteitsopbouw: implementeren van het plan voor verdere verbetering van het *Criminal Investigation Department* van de *Coastal Province Kenya Police* in Mombasa. Implementeren van het plan om de *counter piracy capabilities* van de *Seychelles Police Force* te versterken, als onderdeel van de capaciteitsopbouw van landen die piraten uit de regio berechten.

EVALUATIE

Resultaat.

Het CPP is in staat op korte termijn resultaten te boeken op de gebieden Rule of Law, opsporing, vervolging en detentie van piraten, in een regio waar de ontwikkeling van dergelijke justitiële capaciteiten veelal nog in de kinderschoenen staat. Humane behandeling van piraterijverdachten staat hierbij te allen tijde voorop. Door zowel personeel als financieel bij te dragen aan het CPP levert Nederland een belangrijke bijdrage aan de totstandkoming van een regionale oplossing om de straffeloosheid van piraterij tegen te gaan. De Nederlandse bijdrage aan UNODC CPP sluit goed aan op de doelstellingen van het ontwikkelingsbeleid ten aanzien van de relatief stabiele regio's van Somalië Somaliland en Puntland. Mede dankzij de gedetacheerde civiele politiefunctionaris speelt UNODC in toenemende mate een rol bij de aanpak van piraterij door het in kaart brengen en verstoren van piraterijgerelateerde financiële stromen in Somalië en de regio. De bijdrage van de Nederlander werd in het CPP-team als zeer nuttig ervaren.

Toekomst.

De VN heeft aangegeven dat de *Police Advisor* functie een reguliere functie binnen het VN-systeem wordt en er daarom geen behoefte meer is deze functie via detachering te vervullen. Deze functie zal vanaf 29 mei 2012 dus niet meer door Nederland worden vervuld. Om dezelfde reden zal de Nederlandse detachering van een civiele politiefunctionaris met het oog op het in kaart brengen en het verstoren van aan piraterij gerelateerde financiële stromen hoogstwaarschijnlijk eind 2012 aflopen.

3.3

SSR Mali

Rechtsgrond en mandaat.

Het doel van de in Bamako, Mali, gevestigde *Ecole de Maintien de la Paix* (EMP) "Alioune Blondin Beye" is het versterken van het Afrikaanse vermogen om *Peace Support Operations* (PSO's) op het continent met eigen Afrikaanse eenheden uit te voeren. Prioriteit hebben de landen van de West-Afrikaanse *Economic Community Of West African States* (ECOWAS) organisatie. Het cursusaanbod omvat zowel generieke als specifieke cursussen, zoals werkwijzen binnen een bataljons- en brigadecommandopost tijdens een internationale PSO-missie, *Civil Military Cooperation* (CIMIC) en het optreden als VN-waarnemer. Opgeleide militairen en politiefunctionarissen zijn onder andere ingezet bij diverse vredesmissies en crisisbeheersingsoperaties in Afrika, zowel in VN-, AU-, als ECOWAS- verband. De EMP speelt bovendien een rol bij de opbouw van de *ECOWAS Standby Force* (ESF), een van de vijf regionale brigades van de *African Union Standby Force* (ASF).

Nederlandse bijdrage.

Elf landen dragen bij aan de staf van de school met in totaal 40 personeelsleden. Nederland leverde met personele en financiële middelen een bijdrage aan de EMP tot augustus 2011, toen de detachering van een Nederlander als *Chef d'Études et Doctrine* op de school ten einde kwam.

EVALUATIE

Resultaat.

De school is in de loop der jaren uitgegroeid tot een instituut met een gevestigde naam in de regio. De bijdrage van de Nederlandse officier aan EMP werd gewaardeerd; betrokkene ontving hiervoor een nationale Malinese onderscheiding.¹⁰

Toekomst.

Omdat de school intussen in belangrijke mate in staat is zelfstandig cursussen te verzorgen is in goed overleg tussen alle partijen de Nederlandse betrokkenheid beëindigd.

3.4

SSD Burundi

Rechtsgrond en mandaat.

Op 10 april 2009 sloot Nederland voor de duur van acht jaar een *Memorandum of Understanding* (MoU) met Burundi over de uitvoering van een bilateraal SSD-programma. Hierdoor is de Nederlandse betrokkenheid in Burundi aanzienlijk geïntensiveerd. Het programma richt zich op de verdere professionalisering (capaciteit en integriteit) van het Burundese leger, de Burundese politie en de ontwikkeling van het democratisch toezicht op de veiligheidssector. Het programma beoogt de veiligheid van de bevolking te vergroten als belangrijke voorwaarde voor duurzame ontwikkeling.

Nederlandse bijdrage.

De Nederlandse bijdrage wordt uitgevoerd binnen het bilaterale SSD-programma. De structurele Nederlandse bijdrage bestaat uit twee officieren. Eén officier is geplaatst bij de Directeur Generaal *Planification et Strategie* van het Burundese ministerie van Defensie. Hij adviseert en begeleidt dit Burundese ministerie op het gebied van de lopende *Defence Review* en bij de ontwikkeling van beleid en doctrine. Daarnaast stelt Nederland één officier ter beschikking als mentor/coach voor de Burundese projectcoördinator die is belast met de voorbereiding en uitvoering van de in het SSD-programma overeengekomen projecten. In 2011 kwam een einde aan de plaatsing van de strategisch adviseur van het ministerie van V&J bij het Burundese ministerie van Openbare Veiligheid. Nederland zet verder op incidentele basis militairen in ten behoeve van de uitvoering van militaire projecten. In 2011 zijn diverse projecten uitgevoerd, waaronder een genderproject met aandacht voor de positie van vrouwen in de Burundese krijgsmacht. Tevens is er een onderzoek naar de bedrijfsvoering uitgevoerd bij een logistieke eenheid. Daarnaast zijn materieelprojecten uitgevoerd en zijn trainingen verzorgd op het gebied van militaire ethiek en mensenrechten.

EVALUATIE

Resultaat.

De twee Nederlandse militairen in Burundi leveren een bescheiden, maar effectieve bijdrage bij het uitvoeren van de in het MOU gemaakte afspraken¹¹. Omdat de Burundese strijdkrachten nog veel ontwikkeling moeten doormaken is de kwalitatieve bijdrage aan deze ontwikkeling relatief gezien groot. Bovendien spelen de Nederlandse militairen, die binnen het Burundese ministerie van Defensie zijn geplaatst, een sleutelrol bij de vertrouwensband tussen Nederland en Burundi.

¹⁰ 'Chevalier de l'Ordre National du Mali'

¹¹ Zie kadertekst hierna.

De Nederlandse inspanningen in de veiligheidssector werpen de eerste vruchten af. De VN-vertegenwoordiging in Burundi en de Burundese media verklaren dat de betrokkenheid van leger en politie bij mensenrechtenschendingen daalt. Volgens verschillende Burundese bronnen is deze daling mede veroorzaakt door de kritische politieke dialoog die de bilaterale donoren in de veiligheidssector (onder leiding van Nederland) voeren.

Nader overzicht van projecten:

- **Krijgsmacht**
 - Er zijn drie nieuwe kazernes gebouwd en zeventien kazernes bewoonbaar gemaakt. Zo verblijven militairen niet langer in dorpen en vallen zij de burgerbevolking niet meer lastig zoals ze deden toen ze zich nog wel voortdurend in de dorpen ophielden
 - Er zijn 1.200 officieren getraind in militaire ethiek en er is een handboek over militaire ethiek gepubliceerd
 - 200 officieren, 140 onderofficieren en 140 manschappen zijn opgeleid tot trainer "mensenrechten, democratie en ethiek"
- **Politie**
 - Er zijn in elf gemeenten veiligheidscomités opgericht en veiligheidsplannen opgesteld
 - Er zijn 18.000 Burundese politieagenten opgeleid voor het beveiligen van de verkiezingen. Deze zijn mede daardoor rustig verlopen
- **Governance**
 - Voorlichting is gegeven aan parlementariërs over parlementaire controle op de veiligheidssector. Dit heeft geleid tot de eerste parlementaire vragen over het budget van defensie en politie in Burundi
 - De media hebben training gekregen over hun controlerende rol op de veiligheidssector. Dit heeft geleid tot kritische artikelen over gender in de veiligheidssector en de juridische status van de politie

Toekomst.

Inmiddels is de eerste fase van het programma beëindigd en de volgende gestart. In deze fase zullen de projecten minder nadruk leggen op *train & equip*, en op strategische planning, *governance*, het betrekken van *civil society*, integriteit en duurzaamheid. Voortgebouwd wordt op de in fase 1 gestarte projecten, maar er worden ook nieuwe projecten gestart. Het initiatief ligt ook meer aan de Burundese kant. De *Defence Review* is een belangrijk project dat in fase 2 een mijlpaal zal beleven. In de zomer van 2012 zullen de resultaten van de *Defence Review* worden gepresenteerd en start men met schrijven van een implementatieplan voor de resultaten uit de *Defence Review*.

3.5 EUSEC in de Democratische Republiek Congo

Rechtsgrond en mandaat.

Op uitnodiging van de Congolese regering voert de EU een missie uit in de Democratische Republiek Congo (DRC). Het mandaat van de *European Union Security* (EUSEC) missie is vastgelegd in het EU-Raadsbesluit 2005/355/CFSP van 2 mei 2005 en is verlengd tot 30 september 2012. De voornaamste reden voor de voortdurende instabiliteit in de DRC is het feit dat er onvoldoende vooruitgang wordt geboekt bij de ontwapening van de rebellen en de vorming van een nieuw, geïntegreerd Congolees leger, de *Forces Armées de la République Démocratique du Congo* (FARDC). Nederland zette zich voornamelijk in EU-verband met de Congolese regering en internationale partners in om de hervorming van de veiligheidssector ter hand te nemen. Hieruit is onder andere de Europese (SSR-) missie EUSEC DRC voortgekomen. EUSEC DRC adviseert en assisteert sinds 2005 de Congolese militaire autoriteiten bij, de verdere (structurele) vorming van de FARDC. In de training en opleiding van de militairen, van wie sommigen behoren tot de voormalige rebellenbewegingen, wordt aandacht besteed aan onderwerpen als mensenrechten, goed bestuur, transparantie en het respect voor de rechtsstaat. Verder wordt onder de paraplu van EUSEC een project uitgevoerd dat via de verstrekking van ID-kaarten de, voor de lokale veiligheid belangrijke, registratie van FARDC-militairen en directe betaling van soldij aan FARDC-soldaten stroomlijnt, controleert en transparant maakt.

Nederlandse bijdrage.

In het kader van de EUSEC-missie leverde Nederland één officier aan het, op strategisch niveau, adviseren van de krijgsmachtleiding en twee militairen voor een project in het oosten van de DRC. De eerstgenoemde werkte nauw samen met de Congolese defensiestaf, de laatste twee onderhielden contacten met de FARDC, de VN en NGO's en adviseerden op het gebied van hervorming van de veiligheidssector. Ook waren zij betrokken bij het identiteitskaartenproject van EUSEC door het verwerken van biometrische gegevens voor het FARDC-betalingsstelsel en het geven van logistieke ondersteuning bij de verdeling van militaire identiteitskaarten aan eenheden in het veld. Nederland droeg ook met financiële middelen bij aan dit project en verzorgde een training voor juridische legeradviseurs. De totale sterkte van EUSEC in de evaluatieperiode bedroeg 40 personen uit veertien EU-landen.

EVALUATIE

Resultaat.

De gecompliceerde politieke omstandigheden, het ontbreken van goed bestuur en de door oorlog ontwrichte civiele en militaire infrastructuur bemoeilijken de noodzakelijke hervormingen van het Congolese leger in ernstige mate. EUSEC is er dan ook niet in geslaagd om de ambitieuze doelstellingen van de missie volledig te bereiken. Wel maakt EUSEC gestaag vorderingen. Zo is de salarisadministratie verbeterd, een (onder)officiersopleiding gestart, de doctrinevorming binnen de defensielogistiek ontwikkeld en een *internet-based* netwerk tussen de verschillende legeronderdelen en hoofdkwartieren opgezet. EUSEC heeft bij alle activiteiten veel aandacht gegeven aan gender- en CIMIC-aangelegenheden. Binnen de missie was de Nederlandse bijdrage bescheiden, en werd de uitvoering bemoeilijkt door de taalbarrière met de merendeels Franstalige Congolezen en EUSEC-staf.

Toekomst.

Sinds oktober 2010 is de EUSEC-organisatie gewijzigd en werd met een kleiner aantal mensen gewerkt. De Nederlandse bijdrage betrof drie functies. Tegen de achtergrond van veranderende beleidsprioriteiten, alsook de schaarse specialistische personele capaciteit bij Defensie en het beperkte rendement van EUSEC vanwege de

moeilijke omstandigheden waaronder deze missie opereerde, heeft het kabinet besloten de Nederlandse militaire bijdrage aan EUSEC per februari 2012 te beëindigen.

4 MIDDEN OOSTEN

4.1 NATO Training Mission in Iraq (NTM-I)

Rechtsgrond en mandaat.

De juridische basis voor de NAVO trainingsactiviteiten was het verzoek van toenmalig premier Allawi om ondersteuning bij de opbouw van de Iraakse veiligheidssector. De opleidingsinspanning van de NAVO had tot doel de Iraakse regering te assisteren bij het versterken van de interne veiligheid. Daartoe ondersteunde NTM-I bij de opbouw van effectieve, multi-etnische, veiligheidstroepen die de stabiliteit en veiligheid in Irak bevorderen. Door het uitblijven van concrete afspraken met de Irakese autoriteiten over een verlengde duur van de inzet is deze beëindigd op 31 december 2011.¹²

NTM-I, actief sinds 2004, had als doel de Iraakse veiligheidstroepen te ondersteunen en te trainen. De nadruk lag sinds 2008 op advisering en begeleiding. In 2009 is een begin gemaakt met leiderschapstraining voor marine en luchtmacht, training van gendarmerie- en grensbeveiligingseenheden en het opzetten van opleidingsinstituten voor politie en krijgsmacht.

De NAVO blijft ook na 2011 nauw betrokken bij Irak en zal de strategische en politieke relatie met Irak verder vormgeven en ondersteunen in het kader van het *Structured Cooperation Framework*.

Nederlandse bijdrage.

Nederland heeft sinds het begin een bijdrage aan NTM-I geleverd. In 2011 leverde Nederland vier militairen. De totale sterkte van NTM-I bedroeg iets meer dan 100 militairen.

EVALUATIE

Resultaat.

De hoofdtaak van NTM-I was het trainen van Iraakse strijdkrachten opdat die zelfstandig hun taak kunnen uitvoeren. NTM-I heeft de Iraakse autoriteiten tevens ondersteund bij de oprichting van verschillende opleidingsinstituten en de geleidelijke overdracht van de verantwoordelijkheid voor de trainingsactiviteiten. De Iraakse krijgsmacht droeg gaandeweg steeds meer eigen verantwoordelijkheid voor de veiligheid in het land. De trainingsactiviteit als geheel heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

In de zeven jaar dat NTM-I actief is geweest, is er wezenlijk bijgedragen aan de ontwikkeling van Iraakse veiligheids capaciteiten en is geholpen bij de ontwikkeling van stabiele multi-etnische veiligheidseenheden. Sinds 2004 heeft NTM-I meer dan 5.000 militairen en ruim 10.000 politiefunctionarissen in Irak getraind. In NAVO-landen werden bovendien nog eens 2.000 functionarissen getraind. Voor training en opleiding heeft de NAVO in totaal M€ 115 aan militaire uitrusting beschikbaar gesteld en er werd M€ 17.7 voor training en opleiding in het NATO Trust Fund gedoneerd.

De effecten van de NAVO-inspanningen zullen vooral op lange termijn moeten blijken. Betrouwbare en stabiele veiligheidsinstituten zullen met de tijd een legitiem

¹² TK 28676 nr. 143 d.d. 2 januari 2012

en professioneel onderdeel moeten zijn van de veiligheidsstructuur en de maatschappij.

De Nederlandse bijdrage was bescheiden van omvang. Nederland heeft onder andere bijgedragen aan het bereiken van *self sustainability* van een van de drie belangrijke Iraakse operatiecentra die het optreden van de veiligheidsdiensten coördineren. Deze operatiecentra opereren sinds eind 2010 volledig zelfstandig.

Toekomst.

De resultaten en ervaring van NTM-I vormen een belangrijke basis voor de transitie naar het strategisch partnerschap. Ondanks de beëindiging van de trainingen blijft de NAVO nauw betrokken. Deze betrokkenheid zal uiteindelijk resulteren in een meer gelijkwaardige relatie in de vorm van een strategisch partnerschap, het zogenoemde *Structured Cooperation Framework* ('SCF').

4.2 European Union Border Assistance Mission (EUBAM) Rafah

Rechtsgrond en mandaat.

Het EU Raadsbesluit 2005/889/CFSP van 12 december 2005 levert het mandaat voor de missie. Nadat Israël zich in de zomer van 2005 terugtrok uit de Gazastrook sloten Israël en de Palestijnse autoriteit (PA) een *Agreement on Movement and Access 2005* (AMA) ter bevordering van veilig grensverkeer in samenwerking met Egypte. Doel was de bewegingsvrijheid van de Palestijnen te vergroten. Op verzoek van de PA en Israël geeft de EU met de EUBAM Rafah als *third party* uitvoering aan, en houdt zij toezicht op, de AMA. De missie omvat zowel waarneming als capaciteitsopbouw van de Palestijnse grenswachten.

De missie is op 25 november 2005 van start gegaan maar al sinds de machtsovername in de Gazastrook door Hamas in juni 2007 niet meer operationeel. Gegeven het belang van het behoud van de AMA om de missie indien mogelijk te reactiveren is het mandaat jaarlijks verlengd. In november 2011 verlengde de EU het mandaat van de missie met een half jaar tot 30 juni 2012. Deze kortere verlenging hield verband met het onderzoek van de EU naar mogelijke aanpassing van de missie met het oog op meer synergie met de civiele missie EUPOL COPPS. De Kamer is over de voortzetting van de Nederlandse bijdrage geïnformeerd.¹³

Nederlandse bijdrage.

Nederland levert drie marechaussees die op 90 dagen *Notice to Move* (NTM) staan. De totale sterkte van de slapende missie bestond in 2011 uit dertien personen uit acht EU-lidstaten en negen lokale medewerkers.

EVALUATIE.

Resultaat.

EUBAM Rafah is vanaf juni 2007 een slapende missie en heeft vanaf dat moment geen enkele rol kunnen vervullen in monitoring en capaciteitsopbouw aan de grens.

Toekomst.

Er is vooralsnog geen zicht op verbetering van de situatie in de Gazastrook en een hervatting van de missie op korte termijn lijkt onwaarschijnlijk. De EU onderzoekt in overleg met de betrokken partijen mogelijkheden voor aanpassing van de missie.

¹³ TK 21501-02 nr. 1119 d.d. 1 februari 2012

4.3 UN Truce Supervision Organization (UNTSO)

Rechtsgrond en mandaat.

In juni 1948 ging de vredesoperatie *United Nations Truce Supervision Organization* (UNTSO) van start. De VN Veiligheidsraad Resolutie 50 van 29 mei 1948 vormde de juridische basis.

UNTSO heeft als taak toe te zien op de naleving van de bestaande bestandsafspraken tussen de landen in de regio. UNTSO waarnemers onderzoeken incidenten en gebeurtenissen, voeren patrouilles uit, bemannen observatieposten, inspecteren militaire locaties, onderhouden contacten met de lokale bevolking en hulpverleningsorganisaties en rapporteren hun bevindingen.

UNTSO bestaat uit twee observatiegroepen: de *Observer Group Lebanon* (OGL) en de *Observer Group Golan* (OGG). Verder heeft UNTSO *Liaison Offices* in Beiroet (Libanon), Ismalia (Egypte) en Damascus (Syrië). De liaisonofficier voor Amman en Tel Aviv huist in het HQ UNTSO in Jeruzalem. Het observeren van de bestandslijnen door UNTSO gebeurt onder operationele controle van de VN-veiligheidstroepen ter plaatse, in Libanon door *UN Interim Force in Lebanon* (UNIFIL) en op de Golanhoogte door *UN Disengagement Observer Force* (UNDOF).

Nederlandse bijdrage.

Nederland levert sinds 1956 een bijdrage aan deze missie.

In 2011 bestond de Nederlandse bijdrage uit elf waarnemers, verdeeld over OGL, OGG en HQ UNTSO in Jeruzalem. Daarnaast bekleedt Nederland sinds medio september een van de elf *Senior Staff Positions* (SSP), die bij toerbeurt aan de landen worden toegewezen. Deze is geplaatst in Jeruzalem op HQ UNTSO als *Senior Staff Officer* op het *Joint Operations Center* (JOC). UNTSO telt in totaal 151 militaire waarnemers. In de evaluatieperiode hebben 24 landen deelgenomen aan UNTSO.

EVALUATIE.

Resultaat.

De aanwezigheid van UNTSO is onverminderd van belang voor de stabiliteit in de regio en ter voorkoming van escalatie. De voortdurende instabiliteit in de grenslanden benadrukt het belang van de presentie van een onafhankelijke partij in de grensgebieden. Door de lange aanwezigheid is UNTSO uitgegroeid tot een gewaardeerde gesprekspartner voor de verschillende partijen en kan daardoor haar bufferfunctie naar behoren uitvoeren. De Nederlandse bijdrage aan de missie is zowel kwalitatief als kwantitatief van belang. De ervaring die Nederlandse militairen hebben opgedaan in Afghanistan en Irak komt goed van pas bij hun werkzaamheden als VN waarnemers.

Toekomst.

De Nederlandse bijdrage aan UNTSO wordt in 2012 in principe in een zelfde omvang voortgezet. De situatie in Syrië wordt door de VN-organisatie die belast is met veiligheid van uitgezonden personeel nauwgezet in de gaten gehouden. UNTSO zelf heeft geen mandaat om de ontwikkelingen in Syrië te monitoren. Wel zal capaciteit uit de missie overgaan naar de *United Nations Supervision Mission in Syria* (UNSMIS).

4.4 United States Security Coordinator (USSC)

Rechtsgrond en mandaat.

Deze door de Verenigde Staten geleide missie berust op een overeenkomst tussen de PA, Israël en de Verenigde Staten van Amerika.

De missie van USSC beoogt de Palestijnse veiligheidssector te professionaliseren, zowel als basisvoorwaarde voor een levensvatbare toekomstige Palestijnse staat als om een veilige leefomgeving voor de Palestijnse burger te creëren.

De missie staat onder leiding van een Amerikaanse Luitenant-generaal. Deze heeft, naast de verantwoordelijkheid over het Amerikaanse contingent, tevens de leiding over het Canadese contingent in Jeruzalem en het Britse contingent in Ramallah. Het contingent van USSC in Ramallah (USSC-R) houdt zich bezig met capaciteitsopbouw bij het ministerie van Binnenlandse Zaken (MoI) en leiderschapstrainingen voor alle onderdelen van de Palestijnse veiligheidssector. Daarnaast adviseert USSC-R de Palestijnse Autoriteit (PA) op het gebied van *governance*, *emergency response* en communicatie.

Nederlandse bijdrage.

Sinds begin 2010 heeft Nederland twee officieren uitgezonden naar USSC-R.¹⁴ Zij zijn werkzaam als instructeur bij de *Intermediate Leadership Course* (ILC). De ILC traint het middenmanagement van de Palestijnse veiligheidssector; officieren op het niveau van ervaren luitenant, kapitein en in een enkel geval majoor. Het doel van de training is tweeledig: het professionaliseren van het middenmanagement en het verbeteren van de interactie, communicatie en coördinatie tussen de zeven onderdelen van de Palestijnse veiligheidssector.

Vanaf januari 2011 levert Nederland ook de *Communications Officer* (J6) op HQ USSC. De activiteiten van de J6 richten zich onder meer op programma's die tot doel hebben de communicatiecapaciteit te vergroten en de kwaliteit van de commandovoering te verbeteren bij eenheden, alsmede op regerings- en nationaal niveau en op de ontwikkeling van opleidings-, trainings- en onderhoudsprogramma's.

Vanaf juli 2011 levert Nederland ook een additionele *Military Technical Advisor* die activiteiten ontplooit in het kader van doctrine-, opleidings- en trainingsontwikkeling bij de in het Palestijnse Ministerie van Binnenlandse ondergebrachte *Central Training Administration* (CTA). USSC heeft in totaal 45 medewerkers.

EVALUATIE.

Resultaat.

USSC heeft gedurende 2011 op concrete en resultaatgerichte wijze bijgedragen aan *Security Sector Reform* en de verbetering van de communicatie tussen de verschillende elementen van de veiligheidssector. De missie heeft zich in 2011 verder toegespitst op *train-the-trainer* en adviestaken met het oog op verduurzaming en de uiteindelijke overdracht aan de Palestijnen. De inbreng van de Nederlandse trainers werd gewaardeerd en leverde een bijdrage aan de training van de Palestijnse instructeurs en de invulling van de ILC. De militaire adviseur op het *Central Training Administration* levert tevens een belangrijke, ondersteunende rol in de verbetering en professionalisering van de Palestijnse trainingen en doctrine. De focus lag daarmee de afgelopen periode op de voorbereiding van de overdracht aan en het *ownership* van de Palestijnen.

¹⁴ TK 21501-02 nr. 1011 d.d. 14 december 2010 en TK 21501-02 nr. 1074 d.d. 21 juni 2011

Toekomst.

Om de overdracht van ILC aan de Palestijnen te bestendigen zullen de twee instructeurs in de loop van 2012 vervangen worden door een coach voor de Palestijnse trainers die deze cursus over zullen nemen. Vanaf dat moment zal Nederland ook nog twee officieren beschikbaar stellen voor de in ontwikkeling zijnde *Junior Leadership Course*. De huidige Nederlandse instructeurs zijn reeds bij de voorbereidingen van deze training betrokken. De Nederlandse bijdrage in de vorm van de J6 en MTA is toegezegd tot eind 2013. Een Nederlandse bijdrage blijft daarmee gehandhaafd.

5 FINANCIËEL

De Nederlandse bijdrage aan de missies in deze evaluatie bestaat over het algemeen uit menskracht en niet zozeer uit het beschikbaar stellen van materieel. Hierdoor blijven de additionele uitgaven, die voor rekening van de voorziening Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS), komen veelal beperkt tot enkele honderdduizenden euro's per missie. In de tabel hieronder worden de bedragen weergegeven. De additionele uitgaven betreffen voornamelijk uitgaven in het kader van de regeling 'Voorzieningen bij Vredes- en Humanitaire Operaties (VVHO-toelage)'; de zogenaamde uitzendtoelage. De additionele uitgaven komen ten laste van de structurele voorziening 'Uitvoeren Crisisbeheersingsoperaties' HGIS op de defensiebegroting. De begroting en de realisatie van de budgetten voor de hier geëvalueerde missies en activiteiten in 2011 was als volgt.

Bedragen x EUR 1.000	Begroot	Realisatie
	2011	2011
Uitgaven		
<i>Balkan</i>		
EUPM	200	44
KFOR	0	561
EULEX	800	606
<i>Afrika</i>		
UNAMID	100	21
EUSEC	100	204
<i>Midden-Oosten</i>		
NTM-I	0	324
EUBAM Rafah	40	0
UNTSO	500	559

Ramingen voor missies hebben alleen betrekking op de periode waarvoor een politiek mandaat bestaat. Het verschil tussen begroting en realisatie in 2011 is ontstaan omdat het besluit tot verlenging van de Nederlandse bijdrage in het begrotingsjaar werd genomen (KFOR en NTM-I). Pas bij een formeel besluit tot deelname aan of verlenging van een missie wordt een raming aan de begroting toegevoegd en belast op de HGIS voorziening "Uitvoeren Crisisbeheersingsoperaties". Het verschil voor de missies UNAMID, EUPOL en EUBAM Rafah is ontstaan door vertraagde of achterblijvende ontplooiing van het personeel. De realisatie van de missie EUPM en EULEX is achtergebleven doordat de militaire bijdrage minder was dan geraamd.

6 SLOTBESCHOUWING

Naast de langdurige en grote inspanningen van de krijgsmacht zoals de bestrijding van piraterij in de wateren bij Somalië of de geïntegreerde politietrainingsmissie in Afghanistan worden op kleinere schaal Nederlandse militairen en civiele specialisten (op het terrein van politie, justitie, ontwikkelings- samenwerking en diplomatie) over de hele wereld ingezet voor vredesmissies of om een bijdrage te leveren aan *Security Sector Reform* en *-Development* (SSR/SSD). Deze activiteiten staan niet altijd in het brandpunt van de belangstelling waardoor bijna vergeten zou worden dat onze militairen en civiele specialisten, ook in deze minder zichtbare missiegebieden, belangrijk werk doen. Daarom is het goed dat deze in een jaarlijkse evaluatie nog weer eens onder de aandacht worden gebracht.

Door de jaren heen doen zich accentverschuivingen voor in de aandachtsgebieden die deze missies bestrijken. In verband met de toenemende stabiliteit op de westelijke Balkan is onze aanwezigheid daar intussen bescheiden geworden en ligt het zwaartepunt van de kleinschalige inspanningen nu in Afrika en het Midden-Oosten. Deze verschuivingen zijn uiteraard in eerste instantie het gevolg van het conflictpotentieel in deze aandachtsgebieden, maar tevens wordt met de inzet in deze regio's uitdrukking gegeven aan de uitgangspunten van het Nederlandse buitenlands beleid in het regeerakkoord. Deze zijn nader uitgewerkt in onder meer de beleidsbrief 'Defensie na de kredietcrisis' van 8 april 2011 en de Focusbrief ontwikkelingssamenwerking van 18 maart 2011.

Ook onze eigen evaluaties kunnen uiteraard aanleiding zijn accenten in missies te verleggen of kritischer te zijn in de keuze van inzetgebieden. Met krimpende budgetten voor Defensie en ontwikkelingssamenwerking vergt inzet van vaak specialistische capaciteit eens te meer weloverwogen beslissingen. Bij een aantal missies waar de (voormalige) strijdende partijen een goede uitvoering van het mandaat traineren, kunnen vraagtekens worden geplaatst bij het effect van de missie zelf, of bij het effect van de Nederlandse bijdrage in de bestaande vorm. De Nederlandse regering blijft daar kritisch naar kijken en verlegt indien gewenst de koers.

Tenslotte voeren we evaluaties uit om er van te leren. Gelukkig hebben zich afgelopen jaar bij de uitvoering van de werkzaamheden nauwelijks incidenten of ongelukken voorgedaan. Niettemin blijft het van belang goed te letten op de positie van het uitgezonden personeel binnen missies onder VN-, EU- of NAVO-leiding. Niet alleen is de kwaliteit van de missieleiding en -organisatie per geval verschillend, ook kunnen de omstandigheden waaronder het werk moet worden uitgevoerd sterk variëren. Niet zelden zijn deze van primitieve aard en meestal in een instabiele veiligheidssituatie. Een goede voorbereiding van het uitgezonden personeel en invloed van Nederland op de uitvoering van de missie blijven essentieel. Deze aspecten zijn voldoende gewaarborgd.